

Pažangi pirmoji medicinos pagalba

Pradinio gaivinimo algoritmas

- Pirmoji pagalba gali tapti lemtingu žingsniu, siekiant išgelbėti žmogaus gyvybę, tačiau tikrai ne kiekvienas žino, kaip suteikti pirmąją pagalbą.
- Pradinio gaivinimo algoritmas nusako veiksmus, kuriuos reikia atlikti gaivinant nukentėjusįjį. Nuosekliai atliekant šiuos veiksmus, galima tikėtis gerų rezultatų.

P P P

- PATIKRINK
- PASKAMBINK
- PADĚK

Prieš pradedant gaivinimą:

- Įsitikinkite, kad jūs ir nukentėjęs žmogus esate saugūs.
- Įvertinkite nukentėjusiojo sąmoningumą, pajudinkite pečius, šuktelkite “Ar viskas gerai”?. Jei nereaguoja, kvieskite pagalbą
- Jei įtariate stuburo ar kaklo traumą, judinti griežtai draudžiama

Prieš pradedant gaivinimą:

- Atverkite kvėpavimo takus
- Uždėdami ranką ant kaktos atloškite galvą ir keldami apatinį žandikaulį į viršų pražiodinkite nukentėjusį

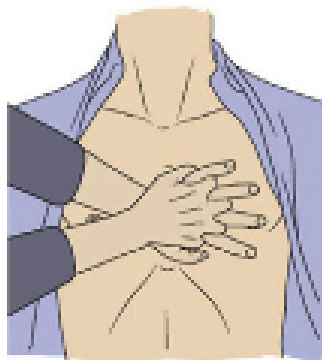
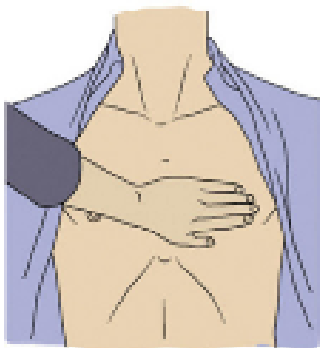

- Įvertinkite kvėpavimą (ne ilgiau 10 s).
 - Pridėję ausį prie burnos, klausykite kvėpavimo garsų.
 - Ar juda krūtinės ląsta
 - Lėtas, nereguliarus ar triukšmingas kvėpavimas yra nenormalus
- Jei žmogus nekvėpuoja, pradėkite krūtinės paspaudimus
- Jei įmanoma išsiųskite žmogų atnešti AED (Išorinį automatinį defibriliatorių)
- Ankstyva defibriliacija atlikta praėjus 3-5 minutėms po sąmonės praradimo padidina išgyvenamumą **50-70 procentų**.

- **Krūtinės paspaudimai:**
 - **Delnas ant krūtinės centro, 30 įspaudimų ir 2 įpūtimai**
 - **Dažnis 100-120 per minutę**
 - **Įspaudimo gylis 5-6 cm**
- **Jei žmogus nemoka, negali dėl higienos atlikti įpūtimų, gali būti efektyvūs vien krūtinės paspaudimai.**

Kiek laiko tęsti gaivinimą?

- Kol nukentėjusysis atsigaus.
 - Požymiai rodantys, kad žmogus atsigavo:
 - Atsibudimas
 - Judėjimas
 - Akių atmerkimas
 - Normalus kvėpavimas

- Kol atvyks greitoji medicinos pagalba

Dažniausiai pasitaikančios klaidos

- Baimė pakenkti žmogui
- Nieko nedaryti.
- Per anksti nutraukiamas gaivinimas
- Pagalba teikiama nesaugioje aplinkoje.
- Nesulaukiama kvalifikuotos pagalbos

UŽSPRINGIMAS

Užspringimas

Rizikos veiksniai:

- didelių, blogai sukramtytų maisto gabalų rijimas;
- padidėjęs alkoholio kiekis kraujyje;
- dantų protezai;
- žaidimas, verkimas, juokimasis ar kalbėjimas, kai maisto ar svetimkūnių yra burnoje.

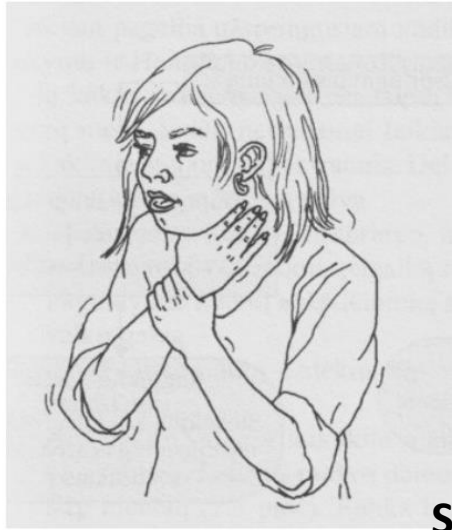
Pirma pagalba. Dalinis užspringimas

Kosulys - geriausias svetimkūnio pašalimo iš kvėpavimo takų būdas.

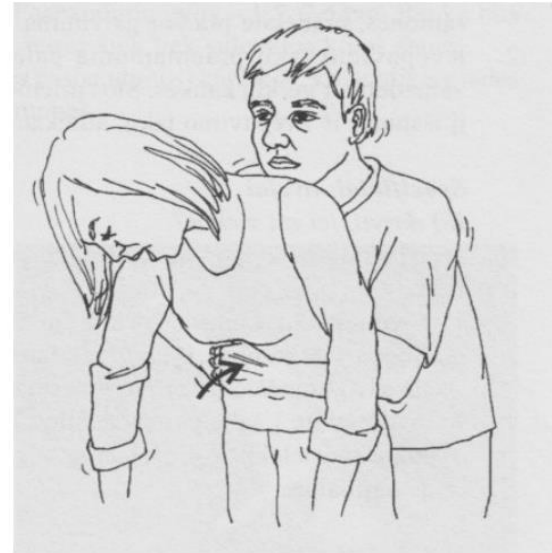

Pirmoji pagalba. Visiškas užspringimas

Užspringimo ženklas

Heimlichio stūmiai

Smūgiai į tarpumentę

1. Atlikite 5 smūgius delno pagrindu į tarpumentę.

3. Apglėbkite žmogų. Kūną suimkite kita ranka ir dėkite tarp bambos ir šonkaulių susikirtimo vietos (pilvo viršuje)

2. Su viena ranka padarykite kumštį

4. Atlikite stiprų greitą judesį į vidų ir aukštyr. Kartokite jį 5 kartus.

Užspringęs kūdikis iki 1 metų

ᵐkandimai

Severe
puncture
wounds
and
bruising

Žmogaus įkandimas

- Žmogaus įkandimo pavojus slypi seilėse. Jos dėl daugybės mikrobus yra labai patogeniškos. Todėl žmogaus įkandimai kelia didesnę infekcijų riziką nei gyvūnų.

- Žmogaus įkandimais, be kita ko, gali būti perduodamos tokios pavojingos ligos, kaip AIDS, hepatitas B ir C.

Pirmoji pagalba

Pirmosios pagalbos patarimai žmogaus įkandimams:

- Sudarykite spaudimą, kad sustabdytumėte kraujavimą.
- Jei kraujavimas stiprus, atsargiai nuplaukite žaizdą vandeniu.
- **NEGALIMA** laižyti atviros žaizdos, nes tai gali užkrėsti žaizdą su daugiau bakterijų.
- Jei turite, tepkite žaizdą antibiotikų kremu.a

Gyvatės įkandimas

- Gyvatės įkandimo klinikinę išraišką lemia daugelis veiksnių: sušvirkštų nuodų kiekis, įkandimų skaičius, įkandimo vieta (ypač pavojingi įkandimai į galvą), nukentėjusiojo amžius ir svoris (pavojingesnis poveikis vaikams ir senovo amžiaus žmonėms), bendra nukentėjusiojo sveikatos būklė, individualus jautrumas nuodams.

- Pirmiausia atsirandantys požymiai: nuodingų dantų žymės, skausmas, patinimas, odos spalvos pokyčiai įkandimo vietoje, iš žaizdos skiriasi serohemoraginis skystis, nekrešantis kraujas. Silpnumas, galvos skausmas, svaigimas, pykinimas, prakaitavimas, pasunkėjęs kvėpavimas, kraujavimai iš nosies, burnos gleivinių, kraujosruvos odoje.

- Vėlyvieji nuodingos gyvatės įkandimo požymiai: didėjantis įkąstos vietos tinimas, kraujosruvų gausėjimas, kartais audinių nekrozė, didėjantis silpnumas, [dusulys](#), širdies ritmo sutrikimai, kraujospūdžio kritimas, šokas, gausus [kraujavimas](#) iš gleivinių, vėmimas krauju, gali pasirodyti kraujas išmatose ir šlapime.

Pirmoji pagalba

Nepanikuoti – mirtis nuo gyvatės įkandimo ištinka retais atvejais:

- Vengti nereikalingų judesių – judant nuodai greičiau pasiskirsto kūne.
- Neskubėkite užspausti žaizdos, leiskite pakraujuoti 15–30 sekundžių – išbėgs dalis nuodų.
- Kuo greičiau nuplauti žaizdą švariu vandeniu su muilu (jei yra galimybė) ir uždėti šaltą kompresą – šaltis malšina skausmą ir patinimą, trukdo nuodams išplisti kūne.
- Nuimti apyrankes, žiedus, laikrodį – veržia tinstant pažeistai vietai.
- Kaip įmanoma skubiau kreiptis medicinos pagalbos.

Gyvatei įkandus negalima:

- Pakelti sužalotos galūnės aukščiau širdies lygio – nuodai greičiau išplis kūne.
- Iščiulpti nuodus – nuodai per menkiausius plika akim nematomus gleivinės sužalojimus gali pakliūti į kraujotaką.
- Prideginti įkandimo vietą – dar labiau suaktyvėja audinių uždegiminė reakcija.
- Labai stipriai užveržti galūnę – atleidus varžtį (ar kitą užveržimo priemonę), kraujyje susikaupę nuodai gali plūstelėti į kraujotaką ir sukelti šoką.

- Laiku kreipiantis medicinos pagalbos dažniausiai pavojus gyvybei negresia – miestų gydymo įstaigos turi serumo nuo gyvačių įkandimo.

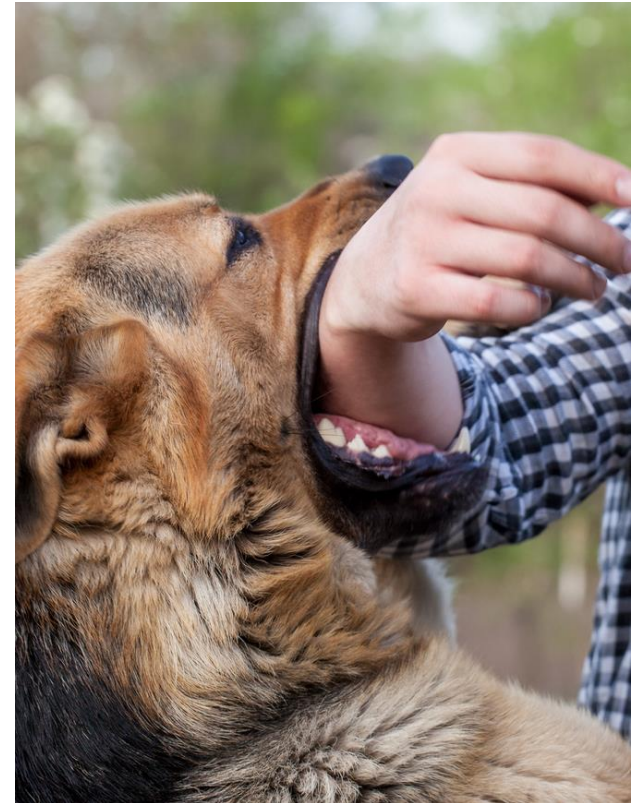

šuns įkandimas

- Šuns įkandimas gali būti labai skausmingas ir pakenkti daugybei audinių. Ypač rimtas gali būti rimtas šunų įkandimo atvejis veido ir kaklo srityje. Nepaisant sužalojimo sunkumo, visada yra pavojus, kad įkandimo žaizda užsikrės. Šuns seilėse yra daug bakterijų. Todėl kiekvieną šuns įkandimą gydytojas turėtų pateikti kuo greičiau. Tačiau pirmiausia ir svarbiausia yra teisinga pirmoji pagalba.

- Jei erzinate ar išgąsdinate šunį (netyčia), jis gali greitai užbėgti už akių. Kartais paviršutiniškai subraižoma tik oda. Suapvalintais dantimis ir stipriais žandikaulio raumenimis šuo aukai taip pat gali padaryti rimtų audinių sužalojimų.

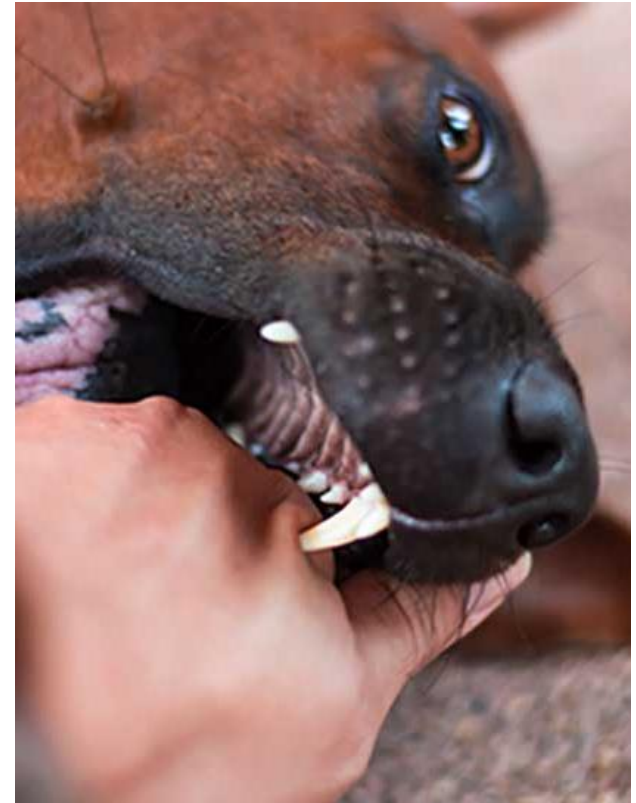

Pirmoji pagalba

- Švelniai, bet kruopščiai nuvalykite įkandimą drungnu vandeniu ir muilu, kai tik jis nebesukelia sunkumo.
- Dezinfekuokite šuns įkandimo žaizdą naudodami odos dezinfekavimo priemonę.
- Kai maža įkandimo žaizda, užtenka pleistro. Kita vertus, didesnę įkandimo žaizdą turėtumėte uždengti steriliu tvarsčiu ar marlės kompresu.
- Nedelsdami kreipkitės į gydytoją arba įspėkite greitosios pagalbos tarnybas – ypač jei kraujavimas negali sustoti.

Rizika

- Sunkūs odos ir raumenų sužalojimai, nervų sužalojimai (kartais su paskesniais jutimo sutrikimais), kraujagyslių sužalojimai (kartais su pavojingu kraujo netekimu), kaulų sužalojimai, žaizdų infekcija, negražių randų susidarymas.

ŽAIZDOS P-P -P

Žaizda ir jų rūšys

- Žaizda- fizinis pažeidimas, apimantis išorinį ir kitus odos sluoksnius. Dažnai pažeidžiami epidermis ir tikroji oda, būdingas išorinis kraujavimas.
- Rūšys: nubrozdinimas, pjautinė, kirstinė, durtinė.

Nubrozdinimas

- Nubrozdinimas yra dažniausiai pasitaikanti žaizdos rūšis. Nubrozdinimas yra odos nutrynimasis ar įdrėskimas. Dažnai atsiranda, kai žmogus parkrinta.
- Nubrozdinimas paprastai yra skausmingas, nes nutrinami viršutiniai odos sluoksniai ir atidengiamos jautrios nervų galūnėlės. Kraujavimas nėra stiprus ir yra lengvai kontroliuojamas, nes pažeidžiami tik smulkūs kapiliarai. Purvas ir kitos medžiagos gali lengvai įstrigti odoje, todėl norint išvengti infekcijos ir paskatinti gijimą, būtina išvalyti žaizdą.

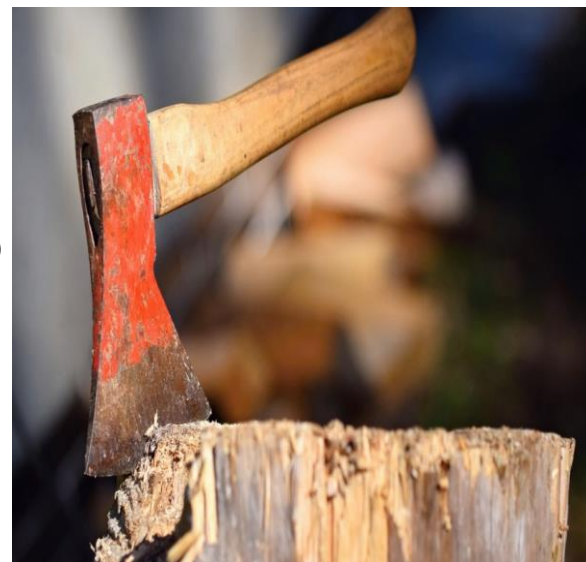
Pjautinēs žaizdos

- Pjautinēs žaizdos kraštai gali būti lygūs arba nelygūs. Īpjovimai dažnai padaromi aštriais smailiais daiktais, pavyzdžiui, peiliais, žirkklėmis ar sudaužytu stiklu.
- Pjautinēs žaizdos dažnai kraujuoja ir, atsižvelgiant į pažeistas struktūras, gali kraujuoti stipriai, ĩpjovimai ne visada skausmingi, nes pažeisti nervai negali perduoti skausmo signalo į smegenis. Netinkamai prižiūrėtos pjautinēs žaizdos lengvai užkrečiamos.

Kirstinės žaizdos

- Kirstinė žaizda yra sužalojimas, kai dalis odos ar kitų minkštųjų audinių yra iš dalies ar visiškai pašalinami.
- Kraujavimas dažnai būna stiprus, nes įkirtimas paprastai apima gilesnius minkštųjų audinių sluoksnius. Kartais kūno dalis, pvz., pirštas, tiesiog nukertami. Toks pažeidimas vadinamas amputacija.
- Kraujagyslės dažnai susitraukia ir atsitraukia nuo sužeidimo vietos, todėl kraujavimą galima kontroliuoti, užspaudžiant pažeistą vietą.

Durtinės žaizdos

- Durtinė žaizda atsiranda, kai oda perduriama smailiu daiktu, pvz., vinimi, stiklo šuke, nuolauža ar peiliu. Šautinės žaizdos priskiriamos prie durtinių žaizdų.
- Oda yra glaudžiai prigludusi aplink įsiskverbusį daiktą, išorinis kraujavimas paprastai nėra sunkus. Kita vertus, vidinis kraujavimas gali būti sunkus ir pavojingas gyvybei, jei įsiskverbęs daiktas pažeidžia didžiąsias kraujagysles ar vidinius organus.

Nedidelių žaizdų priežiūra

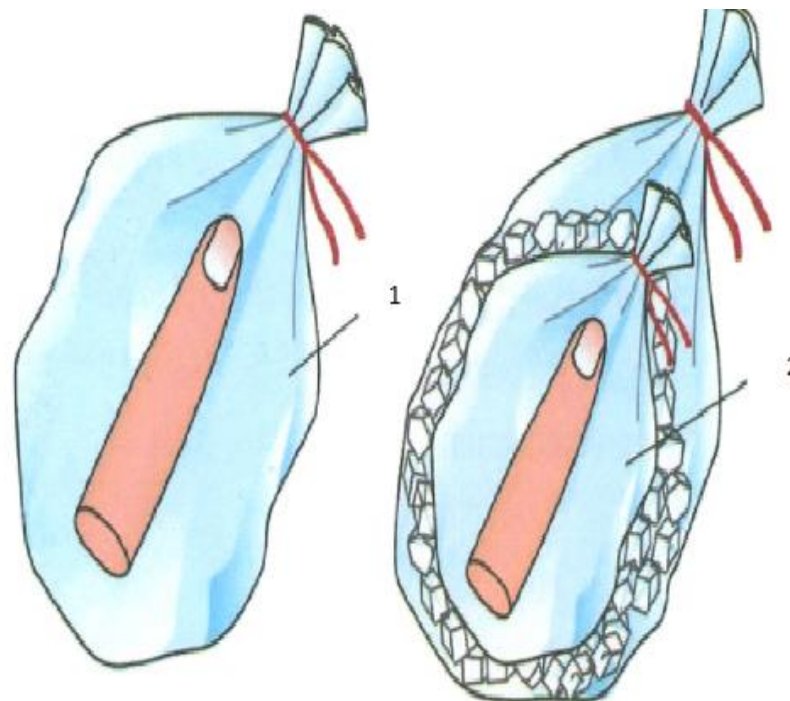
1. Naudokite užtvarą tarp savo rankos ir žaizdos.
2. Kruopščiai nuplaukite žaizdą muilu ir vandeniu. Jei įmanoma, ne mažiau kaip 5 minutes arba tol, kol nusiplaus svetimkūniai, palaikykite žaizdą po iš čiaupo tekančiu vandeniu.
3. Užtepkite trijų antibiotikų tepalo ar kremo ant nedidelės žaizdos, prieš tai patikrinę, ar nukentėjęs jiems nealergiškas ir nejautrus.
4. Jei žaizda dar šiek tiek kraujuoja arba tikėtina, kad į ją gali patekti purvo ar bakterijų, uždenkite žaizdą steriliu gazu ir pritvirtinkite spaudžiamuoju tvarsčiu.

Didelių žaizdų priežiūra

1. Skambinkite telefonu 112 ar kitu numeriu.
2. Užsimaukite vienkartinės pirštines. Jei yra tikimybė, kad kraujas ims trykšti, gali prireikti ir akių apsaugos.
3. Stabdykite išorinį kraujavimą.
4. Atidžiai stebėkite nukentėjėlį, kad pastebėtumėte požymius, rodančius nukentėjėlio būklės blogėjimą: pagreitėjusį ar sulėtėjusį kvėpavimą, pakitusią odos spalvą, neramumą.
5. Atlikite veiksmus, mažinančius šoką.
6. Prižiūrėkite, kad nukentėjėlis neperšaltų ar neperkaistų.
7. Pasirūpinkite, kad jo kūno padėtis būtų patogi, nuraminkite jį.
8. Suteikę pagalbą, tuoj pat gerai nusiplaukite rankas.

Jei kūno dalis yra nuplėšta ar atkirsta

1. Užsimaukite vienkartinės pirštines.
2. Suvyniokite atskirtą kūno dalį į sterilią marlę ar bet kokią švarią medžiagą.
3. Įdėkite suvyniotą kūno dalį į plastikinį maišelį. Nedėkite į maišelį sauso ledo ir nepilkite šalto vandens. (1 pav.)
4. Maišelį su kūno dalimi įdėkite į kitą, ledo gabaliukų ar šalto vandens pripildytą maišelį. (2 pav.)
5. Patikrinkite, ar kūno dalis yra gabenama kartu su nukentėjėliu.

Jeigu žaizdoje svetimkūnis

1. Užsimaukite vienkartinės pirštines.
2. Neištraukite įstrigusio svetimkūnio.
3. Naudokite stambius gazus įstrigusiam svetimkūniui stabilizuoti, nes bet koks jo judesys gali sukelti papildomus audinių pažeidimus, vidinį kraujavimą.
4. Kontroliuokite kraujavimą: pritvirtinkite gazus aplink įstrigusį svetimkūnį palaikomuoju tvarsčiu.
5. Suteikę pagalbą, tuoj pat gerai nusiplaukite rankas.

Apibendrinimas

- Yra skiriamos 4 pagrindinės žaizdų rūšys (nubrozdinimai, pjautinės, kirstinės, durtinės)
- Nubrozdinimai yra lengviausia žaizdos forma.
- Norint išvengti kraujo užkrato svarbu sekti instrukcija, kaip prižiūrėti žaizdas.

Kraujavimas

- Kraujavimas - kraujo netekimas pažeidus kraujagysles. Kraujavimas yra gyvybei pavojinga būklė.
- Yra skiriamos kelios kraujavimo rūšys: Išorinis(kapiliarinis, veninis, arterinis), vidinis kraujavimas.

Išorinis kraujavimas

- Išorinis kraujavimas atsiranda dėl pažeistos kraujagyslės, kuri atsiveria per sužalotą odą.
- **Kapiliarinis kraujavimas.** Tai - dažniausias išorinio kraujavimo tipas. Kapiliarai yra smulkūs, juose spaudimas nedidelis, todėl kraujavimas būna lėtas, nepastovus ir negausus. . Jis savaime greit sustoja, ypač greitai sustoja uždėjus paprastą tvarstį
- **Veninis kraujavimas.** Jam būdinga tai, kad kraujas teka nepertraukiamai ir yra gerokai tamsesnis negu kraujuojant iš arterijos. Venose kraujospūdis mažesnis negu arterijose, todėl kraujas bėga nuolatos ir ne čiurkšle, lengviau sustabdomas.
- **Arterinis kraujavimas.** Jam būdinga pulsuojanči čiurkšlė. Kraujas paprastai yra skaisčiai raudonas. Arterinis kraujavimas yra pavojingiausias, nes sunkiau sustabdomas, ir per trumpą laiką netenkama daug kraujo.

A
K
Arterinis
Kraujavimas

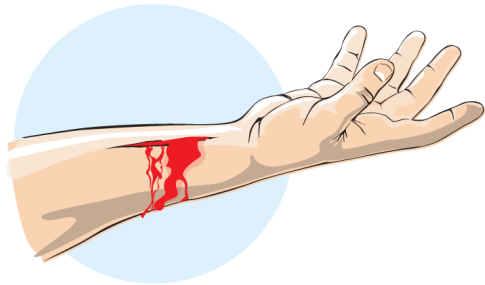
Kl
Veninis
Kraujavimas

K
Kapiliarinis
Kraujavimas

Kraujavimo rūšys

Išorinis

Vidinis

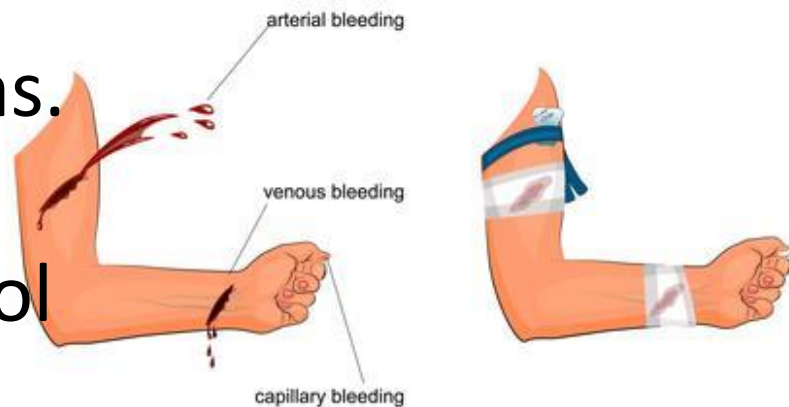

Išorinis Kraujavimas

THE TYPES OF BLEEDING

Šis kraujavimas matomas.

Jis yra stabdomas, tol kol sustoja arba atvažiuoja greitoji medicinos pagalba.

Pirmoji pagalba

- 1. Pirštinės
- 2. Aukos leidimas teikti pagalbą.
- 3. Pašalinti rūbus nuo žaizdos.
- 4. Naudojamos spaudimo technikos.

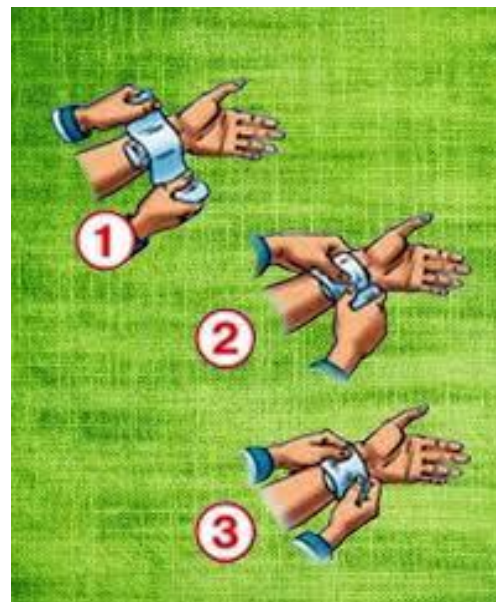
Spaudimo technikos

1. Tiesioginis užspaudimas:

© Healthwise, Incorporated

2. Spaudžiamasis tvarstis:

Pirmoji pagalba:

5. Sutvarstome žaizdą.

6. Dedam daugiau tvarsčių (nesustabiname kraujavimo).

7. Kviečiam greitąją pagalbą, jei to dar nepadarėme.

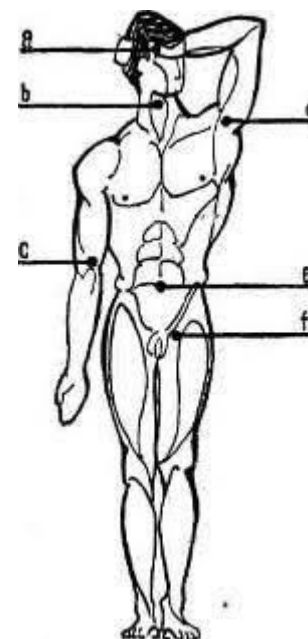

8. Atliekam veiksmus mažinančius šoką.

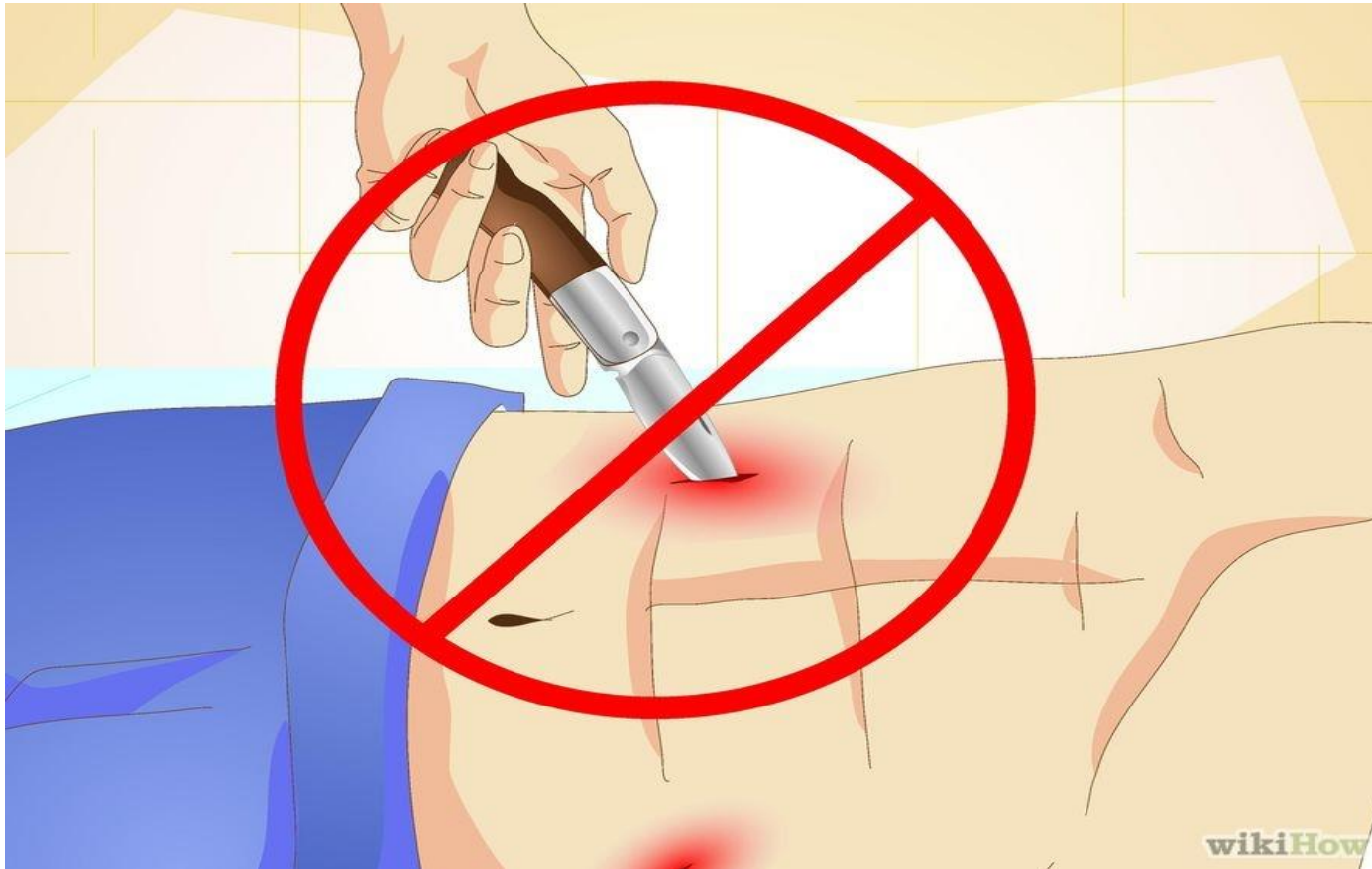

Pirmoji pagalba

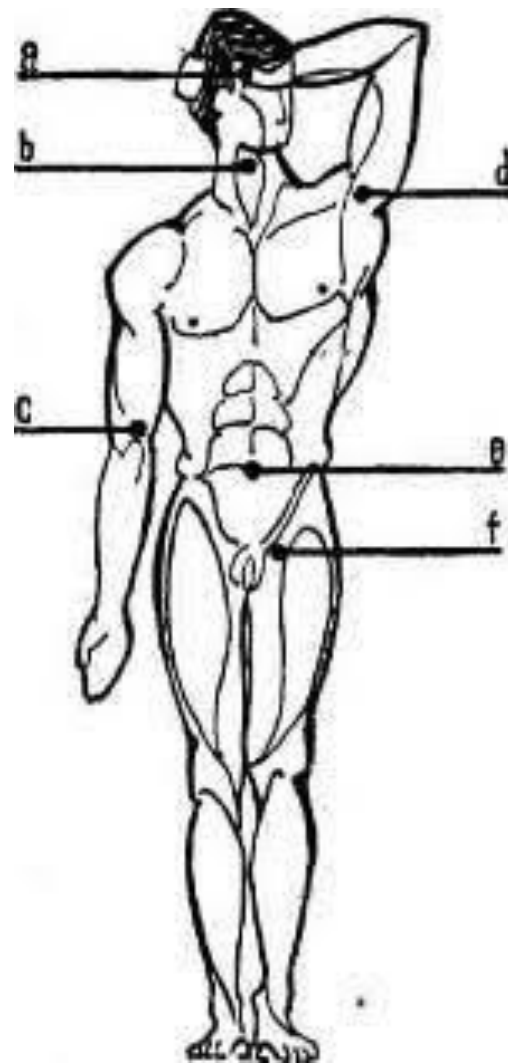
- 9. Prireikus keliam galūnę, spaudžiam tipiškus taškus.
- 10. Nuraminame auką.
- 11. Suteikus pagalbą nedelsiant nusiplauname rankas.

Aštrus daiktas žaizdoje

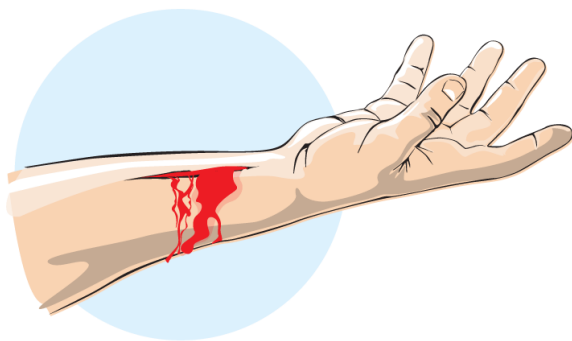
Galūnēs pakēlimas ir spaudžiamieji taškai, tik
kaip pagalbīnē priemonē:

Sunkus išorinis kraujavimas

Požymiai:

1. Kraujo čiurkšlė iš žaizdos.
2. Nesustoja taikant tiesioginį užspaudimą.

Timpų naudojimas

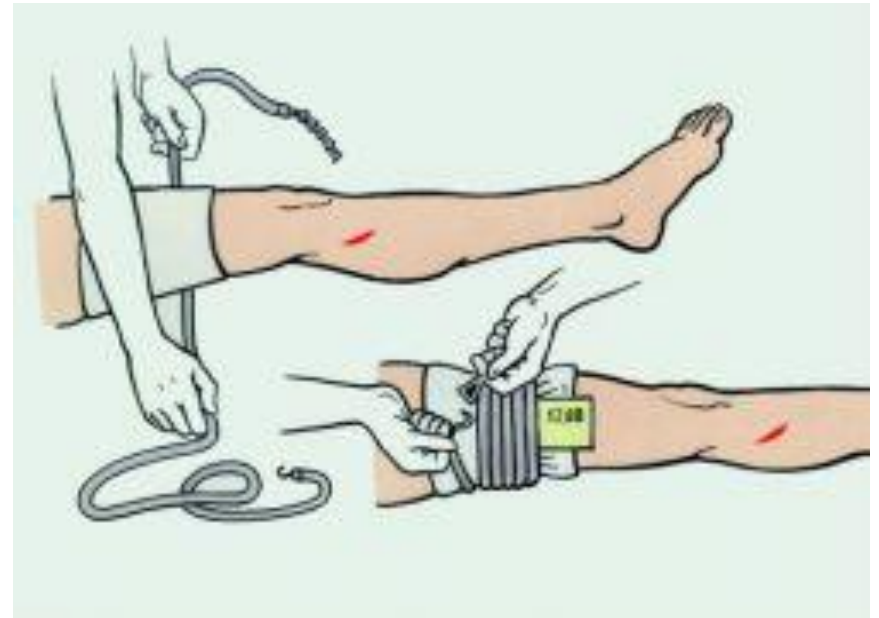
- Nerekomenduojamas nes galimi pavojingi nepageidaujami reiškiniai:
- Raumenų ir nervų pažeidimai.
- Šokas
- Širdies ritmo sutrikimai
- Galūnės amputacija
- Mirtis

- Naudojami, prireikus greitai evakuacijai, mūšio lauke.

Kraujavimo stabdymas kojos srityje:

- Imobilizacija: Naudojama spaudimo technika:

Kraujavimo iš nosies stabdymas:

- Draudžiama kraujuojant iš nosies guldyti ant nugaros ar labai atlošti galvą, nes gali užspringti krauju, kraujo skonis gerklėje gali sukelti vėmimą.

Vidinis kraujavimas

- Kraujavimas, kai kraujas patenka į kūno ertmes iš nematomo židinio, kurio negalima iškart tiesiogiai užspausti.

- Galimas dėl:

- 1. Sužeidimo. (Lūžis)
- 2. Savaiminis. (Opos)

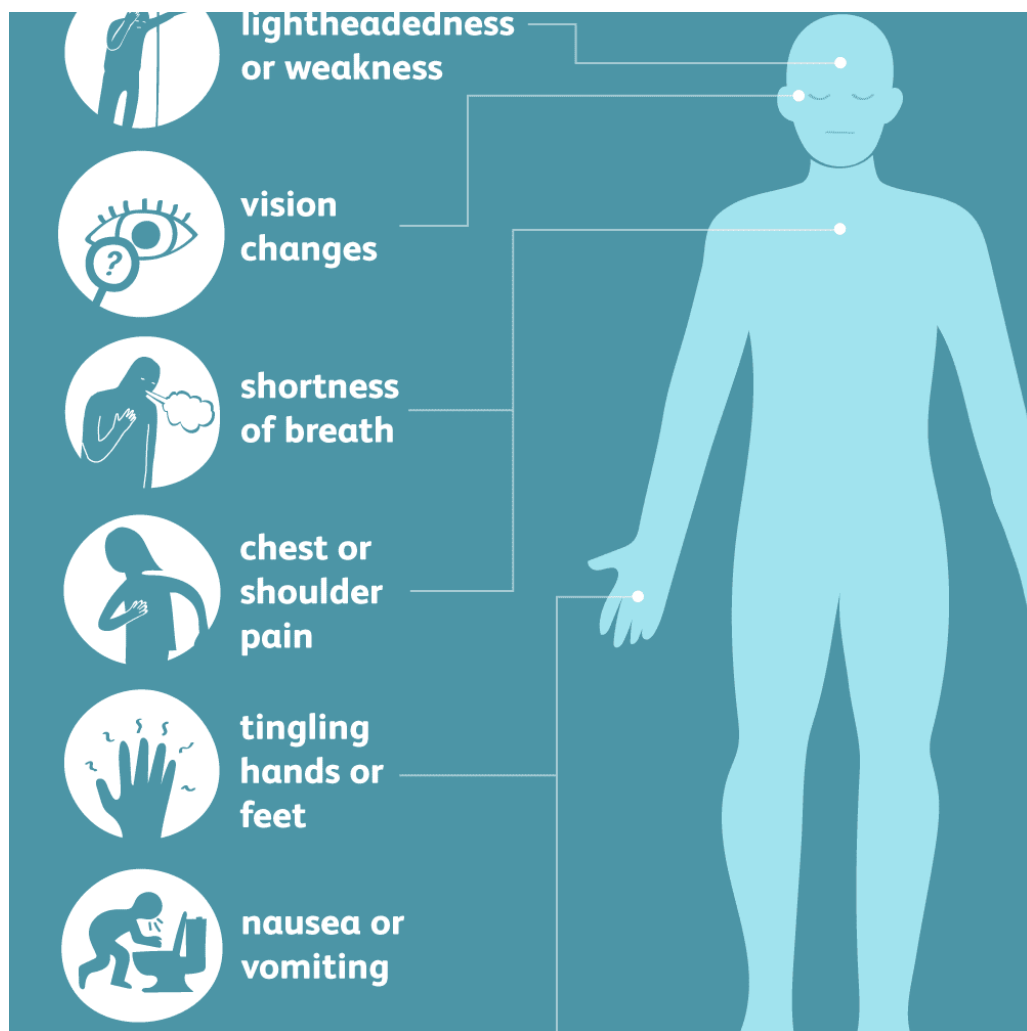
- Pagrindinė komplikacija šokas.

- Įtarus reikia patikrinti visas galimas kraujo pasirodymo vietas.

Kraujavimo vietos

Natūrali kūno anga	Kraujingos išskyros	Kraujavimo vieta
Burna	Šviesiai raudonas, atkosimas	Kraujavimas iš plaučių
	Išvemtas kraujas, raudonas ar tamsiai rudas, panašus į kavos tirščius	Kraujavimas iš virškinamojo kanalo
Ausis	Šviežias, šviesiai raudonas	Pažeidimas vidinėje ar išorinėje ausyje
	Skystas, vandeningas	Smegenų skysčio nutekėjimas, sukeltas galvos traumos (lūžusi kaukolė)
Nosis	Šviežias, šviesiai raudonas	Trūkusi kraujagyslė šnervėje
	Skystas, vandeningas	Smegenų skysčio nutekėjimas, sukeltas galvos traumos (lūžusi kaukolė)
Išangė	Šviežias, šviesiai raudonas	Hemoroidiniai mazgai, išangės ar tiesiosios žarnos pažeidimas
	Juodos, deguto spalvos, nemalonaus kvapo išmatos (melena)	Kraujavimas iš virškinamojo kanalo
Šlaplė	Raudonas ar drumstas šlapimas, paprastai su krešuliais	Kraujavimas iš šlapimo pūslės, inkstų ar šlaplės
Makštis	Gali būti arba šviesus, arba tamsus kraujas	Menstruacijos, savaiminis abortas, nėštumas ar gimdymas, makšties ar gimdos liga ar pažeidimas

Pagrindiniai vidinio kraujavimo požymiai:

1. Šoko požymiai.
2. Kraujingos išskyros iš kūno ertmių.
3. Buku daiktu sukelta sunki tauma.
4. Kraujosrūvos.
5. Šautinė ar durtinė žaizdos.
6. Skausmas.
7. Auka pranešė apie galimą pažeidimą.

Pirmoji pagalba įtariant vidinį kraujavimą

- 1. Kviesti greitąją pagalbą.
- 2. Stebėti sąmonę.
- 3. Apsaugoti nuo perkaitimo ir peršalimo.

- 3. Nuraminti.
- 4. Nepakenkti.

Kraujavimo į krūtinės ląstos ertmę stabdymas

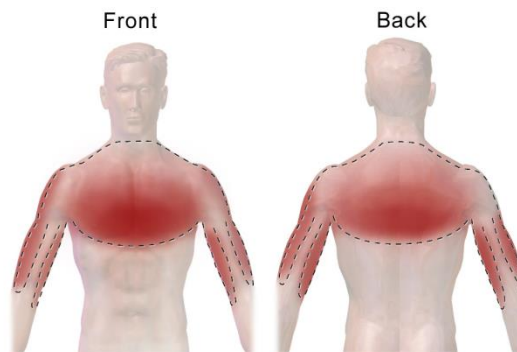
1. Pasodinti.

2. Ant tos srities, kurioje galimas kraujavimas, dėti šaltą kompresą su ledu ar šaltu vandeniu.

3. Skubiai vežti į gydymo įstaigą sėdimoje padėtyje.

Intensity and Location of Chest Pain or Discomfort

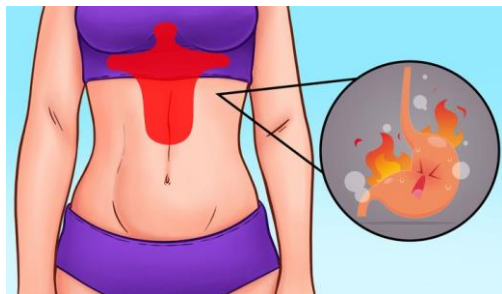

Kraujavimo į pilvo ertmę stabdymas

Supine

1. Paguldyti.
2. Ant pilvo dėti šaltą kompresą, pūslę su ledais ar šaltu vandeniu.
3. Skubiai vežti į gydymo įstaigą gulimoje padėtyje.

Šokas

- Gyvybei pavojinga būklė.
- Išsivysto netekus daugiau nei 1,2 litro kraujo.

Šokų rūšys:

- Atsižvelgiant į priežastį šokas gali būti:
- - kardiogeninis (sukeltas širdies ligų);
- - **hipovoleminis (nepakankamas kraujo tūris);**
- - sepsinis (sukeltas infekcijos);
- - anafilaksinis (dėl alerginės reakcijos);
- - neurogeninis (sukeltas nervų sistemos pažeidimo).

Pirma pagalba

- Pirma pagalba:
 - 1. Patikrink.
 - 2. Paskambink.
 - 3. Padėk.

Pirma pagalba ištikus šokui:

1. Pakelti kojas 30 cm aukščiau širdies.

2. Nukirpti drabužius krūtinės srityje.

3. Apkloti kūną, apsaugant nuo šilumos netekimo.

4. Jei vemia, pasukti ant šono.

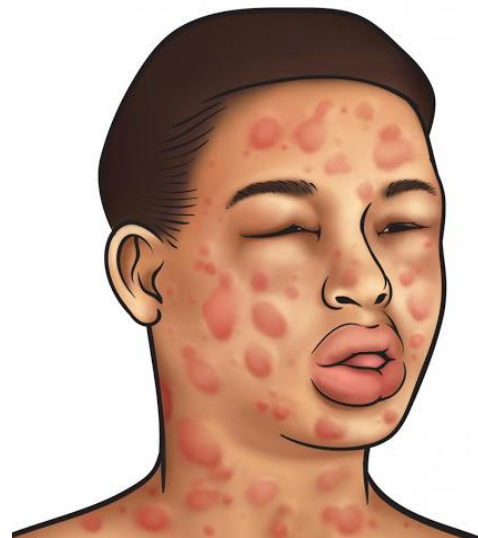
5. Negalima duoti gerti ir valgyti.

6. Jei auka praranda sąmonę, atverti kvėpavimo takus ir patikrinti kvėpavimą. Reikiant, atlikti įpūtimus ir krūtinės kompresijas.

Anafilaksinis šokas – tai ūmi, gyvybei pavojinga sisteminė alergeniui jautrinto organizmo reakcija į pakartotinai patekusį tą patį alergeną.

Priežastys

Anafilaksines reakcijas gali sukelti:

- Dažniausiai jas sukelia vaistai, ypač kai jie yra leidžiami į veną, raumenį ar po oda. Šoką labai dažnai sukelia vaistai, turintys baltymų (pvz., serumai, vakcinos, hormonai), antibiotikai (ypač penicilinas), vitaminai ir kt.
 - Nuodai, t. y. įvairių vabzdžių, gyvačių įgėlimai.
- Maisto produktai. Jie dažnai sukelia alergiją, tačiau šokas išsivysto retai.
- Alergenų ekstraktai (imunoterapija), t. y. alerginė liga gydoma pačiais alergenais.

Ligos pažeidžiamas organas ar kūno dalis

Ši reakcija pažeidžia 4 organų sistemas: odą, kvėpavimo, virškinimo ir kardiovaskulinę. Pirmiausiai imuninės sistemos putliosios ląstelės per imunoglobuliną E (Ig E) sureaguoja į organizmą patekusį alergeną ir išsiskiria daug agresyvių medžiagų, fermentų, mediatorių veikiančių į kraujotaką, nervų sistemą, odą, plaučius ko pasekoje krinta kraujospūdis, ištinka kolapsas, ištinka bronchospazmas (trumpas praeinantis bronchų susiaurėjimas).

Žmogus, kuriam įvyko anafilaksinė reakcija, praeityje turėjo kontaktuoti su reakciją sukėlusia medžiaga. Patekus bet kokiam svetimkūniui, pvz. bakterijai, imuninė sistema reaguoja taip pat tik daug kartų silpniau, ir taip apsaugomas organizmas.

Ligos dažniausiai pažeidžiami asmenys

Anafilaksija gali įvykti bet kuriame amžiuje. Anafilaksinės reakcijos maistui yra dažnesnės vaikams, o vabzdžių įgėlimui ir vaistams – suaugusiesiems.

Alergiškų žmonių vis daugėja, manoma tai vyksta dėl didėjančio aplinkos užterštumo, gausybės konservantų maiste, gausaus buitinių chemijos vartojimo.

Simptomai ir požymiai

- Pirmieji ligos simptomai dažniausiai pasireiškia praėjus kelioms sekundėms ar minutėms (15-30 min.) po kontakto su alergenu, tačiau gali atsirasti ir vėliau (per 2 valandas). Anafilaksija pasireiškia šiais simptomais:
- Oda: dilgėlinė (smulkus bėrimas, susiliejantis į didelius, paraudusius odos plotus), angioedema (staigus patinimas, ypač galvoje, kakle, galintis spausti kvėpavimo takus), generalizuota eritema (odos bėrimas apimantis visą kūną, ar didelius plotus), odos niežulys;

- Kvėpavimo: apsunkintas alsavimas, dusulys, švokštimas, krūtinės suspaudimo pojūtis, kosulys, užkimeras balsas, stridoras (dėl kvėpavimo takų suspaudimo pasunkėjus įkvėpimui, atsiradęs švilpesys), sutrikęs kvėpavimas per nosį, čiaudulys;

- Širdies ir kraujagyslių: blyškumas, galvos svaigimas, bendras silpnumas, sąmonės praradimas, dažnas širdies plakimas (tachikardija), aritmijos, skausmai krūtinėje, silpnas periferinis pulsas, arterinio kraujospūdžio sumažėjimas;

- Virškinimo: pykinimas, vėmimas, viduriavimas, pilvo skausmai;

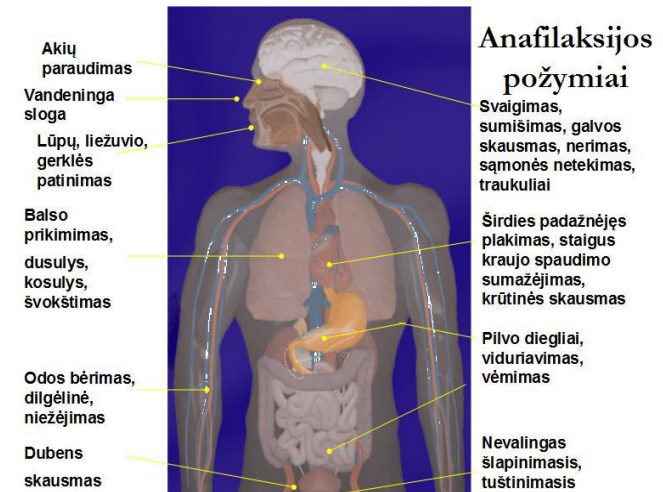
Kiti galimi požymiai: akių niežulys, paraudimas, ašarojimas, galvos skausmai, traukuliai.

Labai išreikštais atvejais ištinka klinikinė mirtis.

Gyvybei pavojingos anafilaksinės būklės ir pradiniai jų požymiai (nestabili paciento būklė):

- Gerklų edema: patinsta veidas, kaklas, sunku įkvėpti, atsiranda stridoras;
- Bronchų spazmas (astminė būklė): dusulys, sunku iškvėpti, švokščiantis kvėpavimas;
- Plaučių edema: dusulys, padažnėjęs kvėpavimas,
- Anafilaksinis šokas: silpnumas, blyškumas, kolapsas, sumažėjęs arterinis kraujospūdis.

Anafilaksinės reakcijos trukmė įvairi – nuo kelių minučių iki dienos ar ilgiau. Ryškūs simptomai iki 0,5-5 val.

Patarimai, kaip elgtis, atsiradus anafilaksijos požymiams :

- Nepasimeskite.
- Jeigu jaučiate silpnumą, svaigsta galva – atsigulkite ir pakelkite aukščiau kojas, nei jūsų galva.
- Susileiskite adrenaliną.
- Išgerkite antihistamininių vaistų.
- Jeigu yra dusulys ar švokščia krūtinėje – įkvėpkite salbutamolio.
- Kvieskite pagalbą.

Gydymas

Anafilaksinis šokas pavojingas gyvybei, todėl jo ištiktam žmogui būtina medikų pagalba. Pirmoji pagalba šoko ištiktam žmogui yra kontakto su alergenu nutraukimas ir viena ampulė 0,1 % adrenalino tirpalo injekcija. Jei šoką sukėlė vabzdžio įgėlimas, virš įkandimo vietos reikia užveržti galūnę arba tą vietą šaldyti. Jei alergenas pateko į skrandį, reikia sukelti vėmimą.

